

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
LƏNKƏRAN DÖVLƏT UNIVERSİTETİ

«Təsdiq edirəm»
Tədris məsələləri
üzrə prorektor v.i.e:
dos. Zaur Məmmədov
"12" "09" 2025-ci il

FƏNN SILLABUSU

İxtisaslaşma: 060108- Musiqi fənninin tədrisi metodikası və metodologiyası

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Mədəniyyətşünaslıq

Fənn proqramı: Lənkəran Dövlət Universitetinin Elmi-Metodik Şurasının 03.03.2017-ci il tarixli iclasının (protokol N06) qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

Kodu: MIF-B04

Tədris ili: II (2025-2026), Semestr: III

Tədris yükü: Cəmi: 240 saat. Auditoriya saati: 45 saat. (30 saat mühazirə, 15 saat seminar)

AKTS üzrə kredit: 8 kredit

Tədris forması: Əyani

Tədrisin dili: Azərbaycan dili

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: dos. Məmmədov Zaur İbrahimxəlil oğlu.

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə. Məmmədov, 19

E-mail ünvanı: mammadovzaur@mail.ru

III. Təvsiyə olunan ədəbiyyat:

Əsas ədəbiyyat:

1. Məmmədov. Z. I., Bayramov M. C. Mədəniyyətşünaslıq dərəcəsi Baki, 2022

2. Məmmədova M. Mədəniyyət nəzəriyyəsi. Baki, 2003

3. Məmmədova S. Mədəniyyətşünaslıq. Baki, 2001

4. Şükürov A. Kulturologiya. Baki, 1998

5. Tağıyev Ə., Əliyev Q. Kulturologiya. Dərəcəsi. Baki, 1997

6. Mədəniyyət tarixi və nəzəriyyəsi. Dərəcəsi. Baki, 2010

7. Məmmədov F. T. Kulturologiya effektivliyi həyat və fəaliyyətə aparan yol kimi. Baki, "Çıraq" nəşriyyatı, 2008

8. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi. Mədəniyyət tarixi və nəzəriyyəsi. BAKI – 2010

Əlavə ədəbiyyat:

9. Abbasov N. Müasir şəraitdə Azərbaycan dövlətinin mədəniyyət siyasəti və mənəvi dəyərlərin inkişaf amilləri. Baki. 2008.

10. Ə. Tağıyev, M. Seyidov. Siyasət nəzəriyyəsi, Baki-2012

11. Hüseynov İ. Əfəndiyeva N. Qədim dünya mədəniyyəti. Baki 2009.

12. Марковой А.Н. Культурология. Москва. 2000.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədrisinə zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Mədəniyyətşünaslıq mədəniyyəti, sivilizasiyanı, onun tarixini, insanla mədəniyyətin qarşılıqlı əlaqəsini və qarşılıqlı təsirini öyrənir, insanın həyatda öz yerini tapmasında səmərəli rol oynayır.

Mədəniyyətşünaslıq bir elm kimi ümumbəşəri və milli mədəni proseslərin obyektiv qanunauyğunluğu, insanların maddi və mənəvi həyatının mühüm hadisələrini öyrənməyə cəhd edir. Mədəniyyətşünaslıq insan nəslinin mədəni qayda və tələbatlara uyğunlaşması zərurətini araşdırır, mədəni-mənəvi irsin yaranıb formalaşdığı mühiti və ilkin şərtləri öyrənir. Kursun tədrisində əsas məqsəd tələbələrə bəşər cəmiyyətinin maddi və mənəvi mədəniyyətin öyrənən mədəniyyətşünaslıq elmi haqqında ümumi biliklər verməkdir. Kursda tələbələrə mədəniyyətşünaslıq elminin əsasları, humanitar elmlər arasında yeri, sivilizasiyanın tipləri. Cəmiyyətlə təbiyyat arasında münasibət, mədəniyyətin strukturu, funksiyaları,

mədəniyyətin tarixi tipləri. Mədəniyyətin inkişafında və onun yayılmasında dövlətin rolu. və s. haqqında tələbələrə ümumi biliklər verməkdir.

Mədəniyyətşünaslıq fənni bakalavr pilləsində seçmə fənn kimi tədris olunur. Kursun tədrisi üçüncü tədris ilinin VI semestrində (30 s. mühazirə, 15 s. seminar) nəzərdə tutulur.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə:

Tələbələrə biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir.
- 9 bal-tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülecək.

X.Təqvim-mövzu planı: (30 saat mühazirə, 15 saat seminar)

№	Keçilən mövzuların məzmunu	Müh.	Sem.
1.	Mövzu. Mədəniyyətşünaslığın predmeti, mahiyyəti və bir elm kimi inkişaf xüsusiyyətləri Plan: 1.Mədəniyyətşünaslıq elminin meydana gəlməsi haqqında 2.Digər humanitar elmlərlə əlaqəsi. 3.Mədəniyyət terminin qısa tarixi. 4.Mədəniyyətin bir elm kimi tədqiq olunması. 5.Mədəniyyətin əsas göstəriciləri: Mədəniyyətin strukturu. Maddi və mənəvi mədəniyyət. Mənbə: [1;2;9;10]	2	2
2.	Mövzu. Mədəniyyətin funksiyaları Plan:	2	

	Mühitə uyğunlaşma funksiyası. Dərketmə funksiya. İnformativ funksiya. Kommunikativ funksiya. Requiyativ (və ya normativ) funksiya. Aksioloji (qiymətləndirici) funksiya. Sosiallaşdırma (humanistləşmə) funksiyası. Mənbə: [2;3;9;10]		
3.	Mövzu. Mədəniyyətin formaları Plan: Bədii mədəniyyət, əxlaq mədəniyyəti, estetik mədəniyyət, hüquq mədəniyyəti, istehsal mədəniyyəti və xidmət mədəniyyəti, siyasi mədəniyyət, nitq mədəniyyəti. Mənbə: [2;3;9;10]	2	2
4.	Mövzu. Qədim və orta əsrlər dünya mədəniyyəti Plan: Qədim Şərq mədəniyyəti: Misir mədəniyyəti. Mesopotamiya mədəniyyəti. Çin mədəniyyəti. Hindistan mədəniyyəti. Antik mədəniyyət: Yunanistan mədəniyyəti. Roma mədəniyyəti. Orta əsrlər mədəniyyəti: Qərbi Avropa mədəniyyəti. Bizans mədəniyyəti. Ərəb-İslam mədəniyyəti. İran mədəniyyəti. Mənbə: [1;4;10;12]	2	
5.	Mövzu. Yeni və müasir dövr dünya mədəniyyəti Plan: İntibah mədəniyyəti. Yeni dövr mədəniyyəti. Avropada maarifçilik dövrü mədəniyyəti. XIX-XX əsr dünya mədəniyyəti, sosialist mədəniyyəti. Mənbə: [1;4;10;12]	2	2
6.	Mövzu. Azərbaycanın qədim və orta əsrlər mədəniyyəti Plan: Azərbaycanın qədim dövr mədəniyyəti. Mannada sənətkarlıq. Albaniya. Atropatena. Dini təsəvvürlər. Memarlıq. Orta əsr Azərbaycan mədəniyyəti. Azərbaycanda İslamın yayılması. Mənbə: [1;4;10;12]	2	
7.	Mövzu: Azərbaycanda maarifçilik, müasir dövrü mədəniyyəti Plan: Azərbaycanın maarifçiləri. Sosializm mədəniyyəti. Müstəqillik dövrü mədəniyyəti Mənbə: [1;4;10;12]	2	2
8.	Mövzu. Mədəniyyət və sivilizasiya. Plan: 1 Mədəniyyət və sivilizasiyanın oxşar və fərqli cəhətləri. Şərq və qərb mədəniyyətlərinin qarşılıqlı inkişafı. Mədəniyyət və sivilizasiya anlayışlarına fərqli münasibət. Sivilizasiyanın tipləri. Cəmiyyətin təbiətə münasibəti. Ekoloji problemlər və onların formaları. Mənbə: [6;7;8;9]	2	
9.	Mövzu. Mədəniyyət və dövlət. Plan: Mədəniyyətin inkişafında dövlətin rolu.	2	2

	Mədəni irsin qorunması, müdafiəsi, yayılması, təbliği. Mənəvi sərvətlərin yayılmasında kütləvi informasiya və kommunikasiya vasitələrinin rolu. Mədəniyyətin inkişafında mədəniyyət müəssisələrinin yeri. Mənbə: [9;10;12]		
10.	Mövzu. Milli mədəniyyət siyasəti və mənəvi dəyərlərin inkişaf amilləri Plan: Müstəqillik illərində dövlətin mədəniyyət siyasətinin prioritetləri. Milli mədəniyyətin mahiyyəti və onun müfizəsinə dair dövlət tədbirləri. Azərbaycan mədəniyyətinin xaricdə təbliği Mədəniyyətdə milli və beynəlmiləl cəhətlər Mənbə: [2;8;10]	2	
11.	Mövzu: Din və mədəniyyət Plan: Din mənəvi mədəniyyətin mühüm tərkib hissələrindən biri kimi, dinlə əlaqə, fəlsəfə, elm və incəsənət arasında əlaqə. Milli dinlər, dövlət dinləri, dünya dinləri. Dini dünya görüşü, dini təşkilatlar Mənbə: [1;6;8]	2	2
12.	Dil və mədəniyyət. Gender siyasəti Plan: Dil mədəniyyətin tərkib hissəsi kimi. Dünya dilləri haqqında. Azərbaycan dili. Gender siyasəti haqqında. [6;7;8;9]	2	
13.	Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə dövlət və din münasibətləri. Plan: Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətində tolerantlıq AXC-də din siyasəti Mənbə: [1;6;8]	2	2
14.	UNESCO-nun mədəni irs siyahısında Azərbaycan mədəniyyəti Plan: Azərbaycan Respublikasının UNESCO ilə əməkdaşlığı Azərbaycan mədəni irsinin UNESCO-da tanınması Azərbaycanın qeyri-maddi mədəni irsinin UNESCO-siyahısında Mənbə: [1;6;8]	2	
15.	Konturkultura, subkultura. Multikulturalizm Plan: Əks mədəniyyət anlayışı, subkulturanın yaranması, mədəni ekspansiyanın mədəniyyət-təbliğ və cəmiyyət münasibətlərinə təsiri. Multikulturalizm, interkulturalizm, kulturologiya. Multikulturalizm siyasətinin yaranması, onun digər siyasət modellərindən fərqi, tolerantlıq, interkulturalizm, kulturologiya-müasir mədəniyyət. Mənbə: [1;6;8]	2	1

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Təlim nəticəsində tələbələrə əldə etməli olduqları təsəvvür, vərdiş və bacarıqları:

Öyrənən tanış olur:

- Tələbələr mədəniyyətşünaslıq fənninin əhəmiyyətini, mədəniyyət anlayışı, mədəniyyət terminin qısa tarixi, mədəniyyətin inkişafının əsas istiqamətləri, maddi və mənəvi mədəniyyət haqqında ümumi biliklər əldə edəcəklər.
- Mədəniyyətin təkamül tarixi, tipləri, funksiyaları, qanunauyğunluqları, strukturu və mahiyyəti ilə tanış olacaqlar.
- İnsanla mədəniyyətin qarşılıqlı əlaqəsini və qarşılıqlı təsirini öyrənəcəklər.
- Mədəniyyətin nəzəri problemləri, dünyadakı ölkə və xalqların mədəniyyətinin tarixi inkişaf mərhələləri, həmçinin müasir vəziyyəti haqqında biliklər əldə edəcəklər.
- Azərbaycan xalqının tarixi, ədəbiyyatı, incəsənəti, adət-ənənələri, ümumilikdə Azərbaycanın maddi və mənəvi mədəniyyəti haqqında ümumi biliklər alacaqlar.

Müstəqillik illərində dövlətin mədəniyyət siyasətinin əsas prioritetləri, milli mədəniyyətin mahiyyəti ilə tanış olacaqlar.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Mədəniyyətşünaslıq fənninin əhəmiyyətini anlayacaqlar;
- Mədəniyyət anlayışı, mədəniyyət termininin qısa tarixi, mədəniyyətin inkişafının əsas istiqamətləri, maddi və mənəvi mədəniyyət haqqında ümumi biliklər əldə edəcəklər;
- Mədəniyyətin təkamül tarixi, tipləri, funksiyaları, qanunauyğunluqları, strukturu və mahiyyəti ilə tanış olacaqlar;
- İnsan və təbiətin qarşılıqlı təsirini öyrənəcəklər;
- Mədəniyyətin nəzəri problemləri, dünyadakı ölkə və xalqların mədəniyyətinin tarixi inkişaf mərhələləri, həmçinin müasir vəziyyəti haqqında biliklər əldə edəcəklər;
- Müasir dövrdə Azərbaycanda mədəniyyət sahəsində həyata keçirilən işlərlə tanış olacaqlar;

XIII Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV Kollokvium sualları:

I kollokvium sualları:

1. Mədəniyyətşünaslığın bir elm kimi predmeti və vəzifələri.
2. Mədəniyyətşünaslıq elminin aktual problemləri.
3. Mentalitet və onun xüsusiyyətləri
4. Maddi və mənəvi mədəniyyət.
5. Mədəniyyətşünaslığın digər sahələrlə inteqrasiyası
6. Mədəniyyətin mühitə uyğunlaşma və dərkətmə (qnoseoloji) funksiyası
7. Mədəniyyətin İnformativ və kommunikativ funksiyası
8. Mədəniyyətin formaları
9. Bədii mədəniyyət
10. Etik və estetik mədəniyyət.

II Kollokvium sualları

1. Qədim şərq mədəniyyəti
2. Antik mədəniyyət
3. Orta əsrlər Avropa mədəniyyəti
4. Orta əsr Azərbaycan mədəniyyəti.
5. İntibah və maarifçilik dövrü mədəniyyəti
6. Azərbaycanın qədim dövr mədəniyyəti.
7. Azərbaycanın intibah və maarifçilik dövrü mədəniyyəti
8. XIX-XX əsr dünya mədəniyyəti
9. XIX-XX əsr Azərbaycan mədəniyyəti
10. Sovet mədəniyyəti

XV. İmtahan sualları

1. Mədəniyyətşünaslığın bir elm kimi predmeti və vəzifələri.
2. Mədəniyyətşünaslıq elminin aktual problemləri.
3. Mentalitet və onun xüsusiyyətləri.
4. Maddi və mənəvi mədəniyyət.
5. Mədəniyyətşünaslığın digər sahələrlə inteqrasiyası.
6. Mədəniyyətin mühitə uyğunlaşma və dərkətmə (qnoseoloji) funksiyası.
7. Mədəniyyətin İnformativ və kommunikativ funksiyası.
8. Mədəniyyətin rəqulyativ (və ya normativ) və sosiallaşdırma (humanistləşmə) funksiyası.
9. Mədəniyyətin aksioloji və insan qruplarının inteqrasiyası funksiyası.
10. Mədəniyyətin formaları.
11. Bədii mədəniyyət.
12. Etik və estetik mədəniyyət.
13. Qədim şərq mədəniyyəti.
14. Antik mədəniyyət.
15. Orta əsrlər Avropa mədəniyyəti.
16. İntibah və maarifçilik dövrü mədəniyyəti
17. XIX-XX əsr dünya mədəniyyəti.
18. Azərbaycanın qədim dövr mədəniyyəti.
19. Orta əsr Azərbaycan mədəniyyəti.
20. Azərbaycanın intibah və maarifçilik dövrü mədəniyyəti.

21. XIX-XX əsr Azərbaycan mədəniyyəti.
22. Sovet mədəniyyəti.
23. Mədəniyyətin inkişafında dövlətin rolu.
24. Sivilizasiyanın tipləri.
25. Mədəniyyət və sivilizasiya anlayışlarına baxış.
26. Mədəniyyət və təbiət-cəmiyyət münasibətləri.
27. Mədəni irsin qorunması, müdafiəsi, yayılması və təbliği.
28. Müasir dövrün global problemləri.
29. Dil və mədəniyyət.
30. Cəmiyyət və genderologiya.
31. Konturkultura siyasəti və onun əsas istiqamətləri.
32. Mədəniyyətdə milli və beynəlmiləl cəhətlər.
33. AXC-də dövlət və din münasibətləri.
34. UNESCO-nun mədəni irs siyahısında Azərbaycan mədəniyyəti.
35. Multikulturalizm, interkulturalizm, müasir mədəniyyət.

"Mədəniyyətşünaslıq" fənninin sillabusu 060108- Musiqi fənninin tədrisi metodikası və metodologiyası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr, 2025-ci il, protokol № 1).

Fənn müəllimi: dos.Z.I.Məmmədov

Kafedra müdiri: dos.K.F.Mahmudov